

6 ZÁKLADY ÚČTOVÁNÍ NA SYNTETICKÝCH ÚČTECH

6.1 KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK A KRÁTKODOBÉ BANKOVNÍ ÚVĚRY

6.1.1 Charakteristika finančních účtů

Krátkodobý finanční majetek se vykazuje v rozvaze v rámci **oběžného majetku**. Pro účtování na finančních účtech je vyhrazena druhá účtová třída, kde se účtuje nejen o krátkodobém finančním majetku (o peněžních prostředcích v hotovosti a na bankovních účtech), ale také o krátkodobých bankovních úvěrech. Účty zde obsažené mohou být jak aktivní, tak pasivní.

6.1.2 Peněžní prostředky v hotovosti – pokladna

Hotovostní placení se používá zejména v případech, kdy placení prostřednictvím bankovních účtů je neproveditelné (např. cestovné) nebo neúčelné (drobné nákupy v obchodě, platby za různé služby v nižší částce apod.).

O stavu a pohybu peněz v hotovosti se účtuje na podkladě **příjmových a výdajových pokladních dokladů**, a to na syntetickém účtu **211 – Pokladna**. Příjmy se účtují na stranu MD, výdaje na stranu Dal.

Mezi příjmy peněz v pokladně patří například osobní vklad peněžních prostředků, tržby v hotovosti za prodej zboží, výrobků nebo služeb, úhrada faktury od odběratele, převod peněz z běžného účtu do pokladny.

Mezi výdaje peněz v pokladně patří zejména platby za drobné nákupy (např. nákup kancelářských potřeb, odborných publikací, pohonných hmot), za nakoupené služby, za nákup dlouhodobého majetku, zásob, úhrada faktury dodavateli, výplata mzdy zaměstnanci, odvody peněz do banky, výběry peněz pro osobní spotřebu podnikatele (možné pouze u fyzických osob).

Úloha 6.1

Úkol: Určete, na které straně účtu 211 – Pokladna zaúčtujete následující účetní případy, a zdůvodněte:

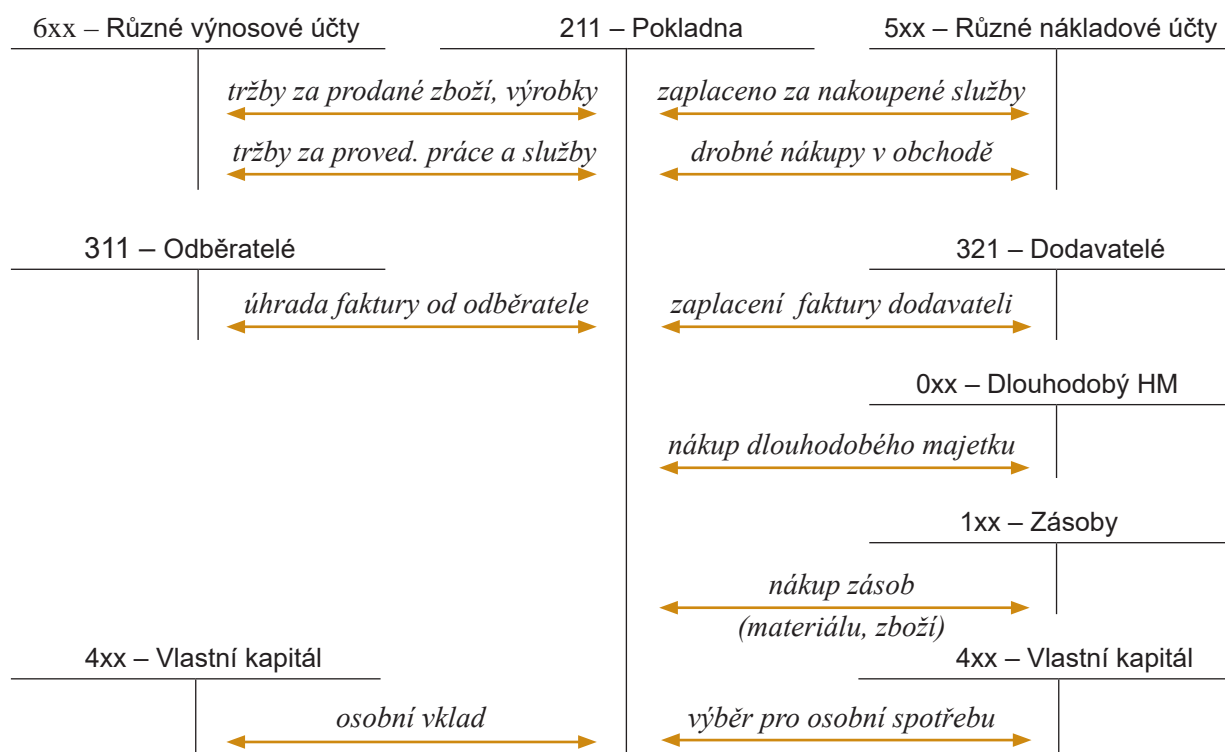
Popis účetního případu	MD	D
a) nákup zboží za hotové		
b) doplnění pokladní hotovosti výběrem z účtu		
c) zaplacená faktura dodavateli hotově		
d) tržba od zákazníka za prodej zboží		
e) v hotovosti proplaceno cestovné		

Analytickou evidencí k účtu Pokladna je **pokladní kniha**. Vede ji pracovník, který má hmotnou odpovědnost za peníze v pokladně. Cílem pokladní knihy je mít neustálý přehled o pohybech a stavu pokladní hotovosti.

Forma pokladní knihy není předepsána, v praxi mívá zpravidla tuto podobu:

Datum	Doklad	Popis pokladní operace	Příjem	Výdej	Zůstatek
1. 1.		Převod počátečního stavu			5 000,-
4. 1.	VPD1	Zaplaceno poštovné		400,-	4 600,-
16. 1.	PPD1	Tržba v hotovosti za prodej zboží	2 800,-		7 400,-
20. 1.	VPD2	Nákup odborné publikace		600,-	6 800,-
31. 1.	VPD3	Zaplaceno právníkovi		5 000,-	1 800,-

Schéma účtování nejtypičtějších účetních případů na účtu 211 – Pokladna:

Příklady účtování v pokladně (účetní případy dle pokladní knihy)

PŘÍKLAD

MD	211 – Pokladna	Dal
PS	5 000,-	VPD1 400,-
PPD1	2 800,-	VPD2 600,-
		VPD3 5 000,-
obrat	2 800,-	obrat 6 000,-
KS	1 800,-	

MD	604 – Tržby za zboží	Dal
		PPD1 2 800,-
MD	501 – Spotřeba materiálu	Dal
VPD2	600,-	
MD	518 – Ostatní služby	Dal
VPD1	400,-	
VPD3	5 000,-	

Inventarizace pokladní hotovosti

Alespoň jednou za rok musí být provedena inventarizace pokladní hotovosti, to znamená zjištění skutečného stavu peněz v pokladně a jeho porovnání se stavem účetním (tj. stavem v pokladní knize).

O inventarizaci vyhotovuje pověřený pracovník (pokladník) zápis, kde uvede jednotlivé druhy bankovek a mincí, zapíše jejich počet a vyčíslí případný inventarizační rozdíl.

PENĚZNÍ LÍSTEK – VÝČETKA		Kč			
Počet kusů	Hodnota				
1	5 000,-				
2	2 000,-		5	0	0
8	1 000,-		4	0	0
6	500,-		8	0	0
12	200,-		3	0	0
10	100,-		2	4	0
5	50,-		1	0	0
8	20,-		2	5	0
15	10,-		1	6	0
	5,-		1	5	0
8	2,-				
2	1,-				
					1 6
					2
					2 3 9 7 8

Inventarizační rozdíl může být buď manko nebo přebytek

1) manko (schodek) - skutečný stav je nižší než účetní

Manko se účtuje do finančních nákladů, a to na účet 569 – Manka a škody na finančním majetku.

Pracovníkovi odpovědnému za stav pokladní hotovosti je **předepsána náhrada za manko** (za předpokladu, že vzniklé manko zavini), která se účtuje ve prospěch finančních výnosů.

2) přebytek - skutečný stav je vyšší než účetní stav

Přebytek se účtuje ve prospěch finančních výnosů.

ÚLOHA

Úloha 6.2

Pan Milan podniká jako fyzická osoba, vede účetnictví, není plátcem DPH. K 1. 1. měl v pokladně zůstatek 16 000 Kč.

Účetní případy v lednu, které se týkají účtování v pokladně, jsou v níže uvedené tabulce:

Dat.	Doklad	Popis pokladní operace	Příjem	Výdej	Zůstatek
1.1.		Převod počátečního stavu			16 000,-
4.1.	VPD1	Zaplaceno za inzerci v novinách		1 400,-	
10.1.	VPD2	Zaplaceno poštovné		600,-	
11.1.	PPD1	Osobní vklad podnikatele	70 000,-		
12.1.	VPD3	Nákup kopírky (zařazena do užívání)		82 000,-	
25.1.	PPD2	Tržba v hotovosti za poskytnuté služby	75 000,-		
25.1.	VPD4	Výběr peněz pro osobní spotřebu		60 000,-	
28.1.	VPD5	Zaplaceno právníkovi za poradenské služby		6 000,-	
31.1.		Inventarizační rozdíl			

Na konci ledna byla provedena inventarizace pokladny a byl zjištěn tento skutečný stav peněz: 7 ks bankovek v hodnotě 1 000 Kč, 4 ks v hodnotě 500 Kč a 8 ks v hodnotě 100 Kč.

Úkoly:

1. Doplňte chybějící údaje do pokladní knihy
2. Zaúčtujte jednotlivé účetní případy na účty hlavní knihy
3. Porovnejte skutečný a účetní stav peněz v pokladně a vyčíslete inventarizační rozdíl
4. Zaúčtujte inventarizační rozdíl (vč. předepsané náhrady)

MD	Pokladna	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal

6.1.3 Peníze na cestě

Výběry peněz z běžného účtu do pokladny a odvody peněz z pokladny na účet se účtují prostřednictvím účtu **261 – Peníze na cestě**. Je to z důvodu, že je nutné překlenout časový nesoulad mezi účtováním na základě pokladního dokladu a účtováním na základě bankovního výpisu. Každý z těchto dokladů se účtuje samostatně. Aby účetní zápisy byly podvojně, použije se „meziúčet“ Peníze na cestě, který prokládá tyto dva účetní případy.

Účet Peníze na cestě se používá také při peněžních převodech mezi dvěma bankovními účty (např. mezi běžným účtem a úvěrovým účtem, příp. pokud má podnikatel více běžných účtů, tak převody mezi nimi).

Úloha 6.3

Uřete, zda se použije účet Peníze na cestě a zdůvodněte:

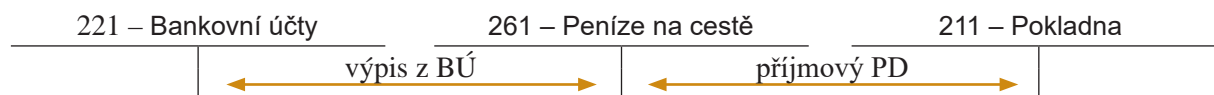
ANO/NE

1. Odvod tržby z pokladny na běžný účet	
2. Převod peněz z podnikatelského účtu na soukromý účet podnikatele	
3. Převod mzdy na osobní účet zaměstnanců	
4. Poskytnutí úvěru, který byl připsán na běžný účet podnikatele	
5. Z běžného účtu odvedena daň na účet finančního úřadu	

Účet Peníze na cestě se nakonec vyrovná, tzn. **po zaúčtování obou dokladů v konečném důsledku žádný zůstatek mít nebude.**

Schéma účtování:

a) výběr peněz z účtu do pokladny

b) odvod peněz z pokladny na účet

Úloha 6.4

Podnikatel má k 1. 6. v pokladně zůstatek 6 000 Kč. Vzhledem k tomu, že bude muset zaplatit v hotovosti nákup interaktivní tabule, byl proveden výběr peněz z BÚ do pokladny.

Dat.	Doklad	Text	Kč
2. 6.	Příjmový PD	Výběr z běžného účtu do pokladny	80 000
2. 6.	Výdajový PD	Nákup interaktivní tabule (zařazena do užívání)	82 000
3. 6.	Výpis z BÚ	Vyúčtování výběru peněz	80 000

Zaúčtujte jednotlivé účetní případy na syntetických účtech.

MD	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal

6.1.4 Ceniny

Ceniny mají obdobnou povahu jako peníze. Jedná se o majetek, který má svou jmenovitou hodnotu (často na něm přímo vyznačenou). Ceniny nahrazují peníze při platbě na konkrétní účel, např. známky k úhradě poštovního, stravenky při platbě za jídlo apod.

Mezi ceniny patří zejména poštovní známky, kolky, stravenky, telefonní karty (např. dobíjecí karty pro mobilní telefony), jízdenky na hromadnou dopravu apod.

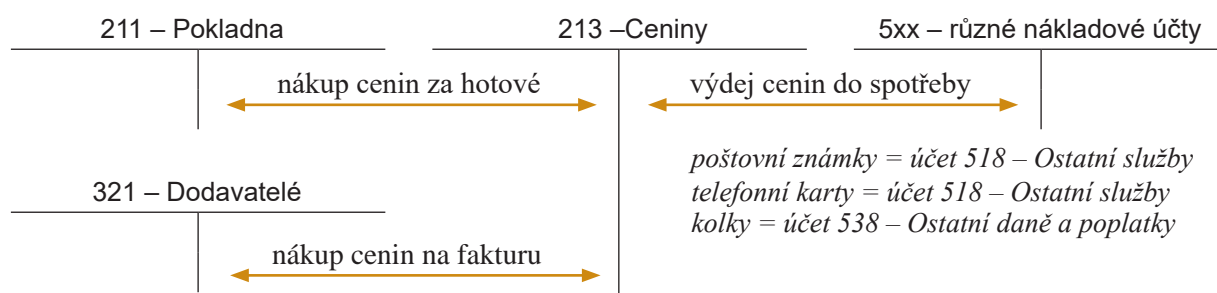
O stavu a pohybu cenin se účtuje na účtu **213 – Ceniny**.

Nákup cenin se účtuje jako zvýšení majetku a současně snížení peněz v pokladně (u nákupu za hotové), případně zvýšení dluhu vůči dodavatelům (u nákupu na fakturu).

Výdej cenin se účtuje jako snížení majetku se souvztažným zápisem na příslušný nákladový účet, který musí odpovídat druhu služby nebo poplatku, k jakému byla cenina využita.

Ceniny podléhají inventarizaci a případné inventarizační rozdíly (manko, přebytek) se účtují obdobně jako u pokladny.

Schéma účtování:

Úloha 6.5

Účetní jednotka měla počáteční stav v pokladně 7 500 Kč. Ve sledovaném období byly v oblasti cenin tyto účetní případy:

Číslo	Doklad	Text	Kč
1.	FAP	Nákup 150 ks stravenek po 120 Kč	18 000,-
2.	VPD	Nákup 5 ks kolků po 1 000 Kč	5 000,-
3.	VÚD	Výdej 2 ks kolků do spotřeby	2 000,-
4.	VPD	Nákup 5 ks poštovních známek po 20 Kč (byly spotřebovány)	100,-
5.	VÚD	Při inventarizaci zjištěno, že chybí 1 ks kolků (nebyl účtován předpis k náhradě)	

Zaučtujte jednotlivé účetní případy na syntetických účtech.

MD	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal

6.1.5 Bezhotovostní platební styk – bankovní účty

Bezhotovostní platební styk je v současnosti stále využívanější forma placení. Podnik si na základě smlouvy s bankou zřídí bankovní účet. O provedených platbách, starém a novém zůstatku zasílá banka podnikateli výpisy z účtu.

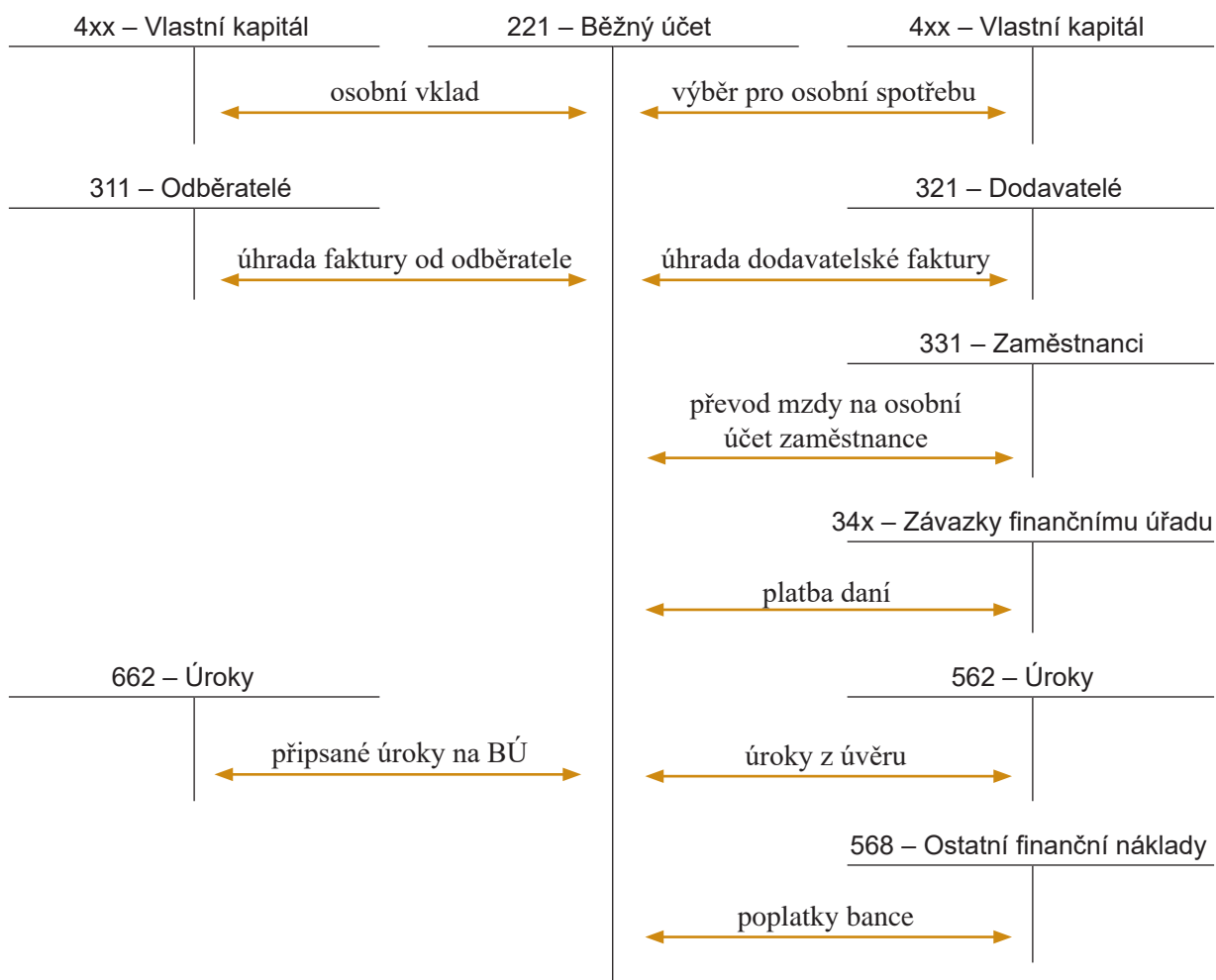
Peněžní účet u banky, na který podnik ukládá své peníze s tím, aby je využíval ke svému běžnému hospodaření, se nazývá **běžný účet**. Na tento účet (**221 – Bankovní účty**) přicházejí běžné příjmy podnikatele, zejména úhrady od odběratelů za prodané výrobky, zboží a služby a naopak z tohoto účtu se provádí úhrady dodavatelům za nakoupený majetek a služby, platby daní finančnímu úřadu, výplata mzdy na osobní účty zaměstnanců apod.

Na běžném účtu se účtují také poplatky bance, např. za vedení účtu, za výběry z bankomatů apod., které se účtují do finančních nákladů. Dále se zde zaznamenávají úroky, a to jak z úvěrů poskytnutých bankou, tak i úroky z vkladových účtů. Placené úroky jsou nákladem, přijaté úroky výnosem.

UPOZORNĚNÍ

Účetní jednotka účtuje pohyb peněz na bankovních účtech zásadně podle výpisů z těchto účtů.

Schéma účtování na běžném účtu:

Příkaz k úhradě

Další písemností, se kterou se v souvislosti s bezhotovostním platebním stykem lze setkat, je příkaz k úhradě. Jedná se o pokyn k provedení platby (např. úhrada dodavatelských faktur, odvody daní, pojistného apod.). Příkaz k úhradě musí obsahovat zejména bankovní spojení plátce a příjemce, částku a podpis (dle podpisového vzoru), datum vystavení a datum splatnosti.

Nejedná se však o doklad, na základě kterého by účetní jednotka mohla účtovat o platbě z běžného účtu, protože ještě neprokazuje, že platba proběhla.

Poznámka:

V současné době je poměrně časté, že klient předkládá příkazy bance formou tzv. elektronického bankovníctví, tj. například pomocí počítače napojeného na internet nebo pomocí mobilního telefonu. Podnikatel tak může provádět transakce s běžným účtem z libovolného místa a má možnost okamžitě zjišťovat zůstatky na svém účtu.

Úloha 6.6

Pan Roman podniká v oblasti účetního a daňového poradenství. Pohyb peněz na běžném účtu za duben doložil níže uvedeným bankovním výpisem:

Datum	Popis transakce	Název protiúčtu	VS	Částka
02.04.2021	Příchozí úhrada Osobní vklad	Roman Doležal		50 000,00
10.04.2021	Odchozí úhrada Milan Veselý, mzda za březen	3445445-741/0100	032021	-29 000,00
12.04.2021	Příchozí úhrada Úhrada faktury za poradenské služby	C+C, s.r.o.	202185	+67 400,00
20.04.2021	Odchozí úhrada Úhrada faktury za telefonní hovory	T-MOBILE	95172	-800,00
20.04.2021	Odchozí úhrada Daň ze mzdy	Finanční úřad	26968631	-2 000,00
20.04.2021	Odchozí úhrada Poplatky za vedení účtu	Finanční úřad	26968631	-200,00

**CZECH
BANK, a.s.**

VÝPIS Z BĚŽNÉHO ÚČTU

číslo 004

za období: 01. 04. 2021 - 30. 04. 2021

Počáteční zůstatek: 154 000 Kč

Celkem přišlo: 117 400 Kč

Celkem odešlo: 32 000 Kč

Konečný zůstatek: 239 400 Kč

Úkol č. 1: Zaúčtujte jednotlivé účetní případy na syntetických účtech.

MD	221 – Běžný účet	Dal	MD	Dal
			MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal
MD	Dal	MD	Dal

Úkol č. 2: Zkontrolujte, zda vám souhlasí zůstatek na BÚ se zůstatkem na výpisu.

ÚLOHA